

A Szlovák Bányászati Egyesület működése*

Tisztelt Hölgyeim, tisztelt Uraim! Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Selmecebányán történt megalapításával és selmeci működésével foglalkozott *Ján Novák CSc. úr, Herčko* docens urat képviselve a konferencián. Meg kell állapítanunk, hogy csehszlovák elődegyesületünknek a Szlovák Köztársaság területén 1918 és 1945 közötti működésével kapcsolatos levéltári anyagokat még nem dolgozták fel, ezért tájékozódásom alapján egyesületünkről csak a II. világháború utáni tényleges eseményeket foglalom össze röviden.

A Csehszlovák Tudományos-technikai Egyesületet a műszaki és tudományos értelmiség kezdte szervezni 1955-ben, önálló jogi személyként. Ez a szervezet a Nemzeti Front önálló részeként cseh és szlovák részleggel dolgozott. Szlovákia jelenlegi területén ennek a legmagasabb irányító szerve a Tudományos-technikai Egyesület Szlovák Tanácsa volt, melynek irányítása alatt szakmai szervezetek alakultak, de ezeknek sem jogi, sem gazdasági önállóságuk nem volt. A központi szervezet tevékenységét pénzügyileg részben az állam, részben az állami vállalatok támogatták. Az egyéni hozzájárulások elhanyagolhatóak voltak. 1955-ben *Jozef Šimčisko professzor; Samuel Hlôstko professzor; František Valachovič professzor; RNDr. Kamil Bílek* és mások kezdeményezésére a Szlovák Tudományos-technikai Egyesületen belül megalakult a Szlovák Bányászati és Tüzelőanyag-bizottság, élén *Šimčisko* professzorral, aki az elnöki posztot töltötte be 1977-ig. Az említett időszakban fő tevékenységük a szakmai konferenciák

szervezése és az újítási-találmányi mozgalmak fejlesztése volt. Ebből az időből megemlítem a selmecebányai volt Bányászati és Erdészeti Akadémia megalapításának 200. évfordulója alkalmából szervezett nemzetközi konferenciát, melynek programjában szerepelt az Akadémia még élő végzősei által vezetett nagy szalamberfelvonulás. 1969-től a szakmai egyesületek nagyobb önállóságot kaptak, ekkor tartották első kongresszusukat, így a Szlovák Bányászati Egyesület Kongresszusát is. Az egyesületi kongresszusokat ezután ötéves gyakorisággal szervezték. A Szlovák Bányászati Egyesület szakmai tevékenységét a különféle szakmai csoportok, az országos bányászati intézmények és az egyes helyi szervezetek programjai képezték. A szakmai csoportok élén hosszú távon aktívan dolgozott *Valachovič professzor* a közetmechanika, *Anton Sopko professzor* a bányagazdálkodás, *František Šiška professzor* a szellőztetés és klimatizáció, *František Špaldon* a környezetvédelem, *Juraj Šutti* a bányamérés területén. A bányászat országos intézményeinek tevékenysége *Ján Zemánek* (Pozsony), *Ing. Mikuláš Beránek* (Besztercebánya), *Ing. Ján Dinko* és *Ing. Eduard Münchner* (Kassa) nevéhez fűződik. Csehszlovákián belül a bányászati és a gázgyártási szakmai tevékenységet a Csehszlovák Bányászati és Gázgyártó Szervezet koordinálta, melynek székhelye változtatva Prága és Pozsony volt. 1975-től rendszeres tanácskozást tartottak a szocialista országok bányászati egyesületeinek képviselői, ezeken a Szlovák Bányászati Egyesület is mindig részt vett. A Szlovák Bányászati Egyesület III. konferenciáján (a kongresszus helyett ez

* Ing. Mikuláš Beráneknek, a Szlovák Bányászati Egyesület főtítkárának rövidített, szerkesztett előadása, elhangzott 2002. szeptember 12-én a selmecebányai Banský Domban.

lett a neve), 1977. október 25-én, az egyesület elnöke *Ing. Ján Baran, CSc.*, a Szlovák Bányászati Hivatal elnöke lett, aki ezt a funkciót 1990. április 1-jéig töltötte be. Egyesületünk 1989-ben érte el a legmagasabb létszámát, 7503 tagja volt. Az 1990. év a Csehszlovák Tudományos-technikai Egyesületnél alapvető változásokat hozott. 1990. május 5-én ez az országos irányító egyesület brünni rendkívüli kongresszusán megszűnt, és már ezt megelőzően, 1990. március 17-én, Pozsonyban önálló jogi személyként megalakult a Szlovák Tudományos-technikai Egyesületek Szövetsége. A kongresszus bányász résztvevőinek kezdeményezésére a Szlovák Bányászati Egyesület képviselőiből előkészítő bizottság alakult, élén *Ing. Beránekkel*, az egyesület alelnökével, feladata az 1990. június 13-ai pozsonyi alakuló közgyűlés előkészítése és megszervezése volt. A Szlovák Bányászati Egyesület ettől kezdve lett önálló jogi személy. Elnöke *Ing. Stanislav Macko* 1993 decemberéig, további két választási ciklusban *Doc. Ing. Martin Huba, SCs.*, majd 1999-től *Prof. Ing. Valdimír Vodzinsky, CSc.* A főtitkár 1990-től folyamatosan *Ing. Beránek*. Az egyesület székhelye Besztercebánya lett. Az önálló Szlovák Bányászati Egyesület megalapításában és sikeres működésében szerzett érdemeikért külön köszönet illeti az említetteken kívül *Ing. Peter Čertík, Ing. Michal Gad'o, RNDr., Pavol Malik, CSc., Ing. Alexander Faix, CSc., Prof. Ing. Ján Fabián CSc., Ing. Anna Hudáková* tagtársakat.

A Szlovák Bányászati Egyesület fő tevékenységét 1990 után a következőkben határozta meg:

- *Nemzetközi konferenciák szervezése.*

Megalakulása óta a Szlovák Bányászati Egyesület 11 nemzetközi konferenciát szervezett a következő témakörökben:

- 1991** Az alapnyersanyagok kitermelése piacgazdasági körülmények között (Besztercebánya).
- 1992** Privatizáció és vállalkozás a bányászatban (Besztercebánya).
- 1993** Szlovákia és Közép-Európa országai bányászatának gazdasági helyzete (Pozsony).
- 1994** A bányászat és geológia privatizációs és szerkezetátalakítási lehetőségei (Pozsony).
- 1995** Az állam nyersanyag-politikája (Pozsony).
- 1996** Nyersanyag-politika, privatizáció és vállalkozás a bányászatban (Pozsony).
- 1997** Ásványi nyersanyagok kitermelésének lehetőségei (Demenovai völgy).
- 1998** Ásványi nyersanyagok kitermelésének távlati (Demenovai völgy).
- 1999** Szlovákia nyersanyag- és energiapolitikája (Demenovai völgy).
- 2000** A bányászat és geológia időszerű kérdései (Demenovai völgy).
- 2001** Szlovákia nyersanyag-politikájának korszerűsítése (Demenovai völgy).

Minden konferencia zárójavaslatot dolgozott ki, ezeket az illetékes állami szerveknek megküldték, elfogadásuk kisebb-nagyobb sikerrel járt.

- *Közlönyök és bányászati-geológiai évkönyvek kiadása.*

Az egyesület az 1991-2002 közötti időszakban 12 közlönnyet és 4 bányászati-geológiai évkönyvet jelentetett meg.

- *A hazai alapnyersanyag-felhasználás elemzése.*

1994-95-ben részt vettünk a kormányzat által létrehozott Bányászati Tanács tevékenységében, a gazdasági miniszter tanácsadó testületként. A privatizáció első éveiben a Privatizációs és Vagyonkezelő Minisztérium felkérésére támogattuk az új részvénytársaságok megalakulását a jelszavai Szlovák Magnezit Üzemben, a lubeniki Slovmag-ban.

- *A Szlovák Bányászati Kamara megalakítása.*

Fontosnak tartom, hogy szóljak arról a kezdeményezésről, ami a Szlovák Bányászati Kamara megalakításához vezetett. A selmebányai és hodrusbányai bányászat megővésének lehetőségeiről Banská Studenben (Bakabánya) 1992 februárjában konferencián tanácskoztunk. A Szlovák Bányászati Egyesület elnöksége a Selmebányai-hodrusbányai helyi szervezettel közösen tárgyalást kezdeményezett *Ing. Nováková* volt országgyűlési képviselő közreműködésével az állami és politikai szerveknél. A törvény jóváhagyásában jelentős szerepe volt *Ing. Ján Slota* országgyűlési képviselő úrnak.

- *A nyersanyag-politika korszerűsítése.*

A Szlovákia nyersanyag-politikájának korszerűsítése témában tartott nemzetközi konferenciánkon elhangzottak alapján készült az előzőekben említett ajánlás állami szervek részére. A Szlovák Bányászati Kamara magára vállalta a „Szlovákia nyersanyag-politikájának korszerűsítése” c., sokszor vitatott témakör koordinálását. Az előkészítő munkálatokban több tisztségviselőnk is részt vett, élükön *Vodzinsky* professzorral.

- *Országos együttműködés a tagegyesületekkel.*

Együttműködési megállapodást kötöttünk a Szlovák Bányászati Kamarán kívül a Szlovák Kohászati, Nehézipari és Geológiai Szövetséggel, a Bányászati (Fő)hivatallal, a kassai BERG TU Egyetemmel, a Fúrás- és Robbantástechnikai Egyesülettel és a Környezetvédelmi Minisztériummal.

Sokéves kapcsolatot ápolunk a szlovák olajipar szakmai szervezeteivel és a geológiai szervezetek egész sorával is.

- *Nemzetközi együttműködés a társegyesületekkel.*

A Szlovák Bányászati Egyesület képviselői *Fabián professzor* közreműködésével részt vettek a Bányászati Világkongresszus Választmányának (Szövetség) munkájában.

1997-ben ugyancsak egyesületünk elnöksége biztosította (pénzügyileg is), hogy Szlovákiát az Európai Geodéták Tanácsába társult tagként felvegyék. (*Doc. Vladimír Sedlák* (CLGE) tagtársunk a bányamérők képviselője).

2001-ben és 2002-ben megújítottuk tagságunkat a Szlovák Közvetmechanikai Nemzeti Bizottságban és a

Nemzetközi Közetmechanika Társaságában (ISRM), de a tagság szervezett működésének pénzügyi feltételei még nem adóttak.

A Szlovák Bányászati Egyesület elnöksége közreműködött az Európa működő bányáit feltérképező EUROMINES-atlasz előkészítésében. Szlovákia anyagát 1996-ban és 1999-ben térítésmentesen megküldtük, de pénzügyi eszközök hiányában az atlaszt nem adták ki.

Egyesületünknek együttműködési megállapodása van a lengyel Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa Katowice, a Zarząd Główny a SITG Kraków, a Zarząd Oddziału szervezetekkel. Az 1991-től folyó nagyon sikeres együttműködés főként a különféle törvény-előkészítő munkaanyagok szolgáltatásában ölt testet.

Hatékonyan együttműködünk a gliwicei lengyel partnerszervezettel (HBZS) – [a szlovák ZHTPG dolgozóinak kiutaztatása a katowicei konzultációra, az SBK delegációjának kiutazása Lengyelországba, nemzetközi konferenciánkra lengyel előadók meghívása a Górniczo-Hutniczej Akadémiáról (krakkói Bányászati-kohászati Akadémia), és a Lengyel Tudományos Akadémia Nyersanyag és Energetikai Tudományos-gazdasági Intézetétől). Engedjék meg, hogy köszönetemet fejezzem ki a lengyel SITG (Bányamérnökök és Bányatechnikusok Egyesülete) tisztség-

viselőinek: *Zygadłowicz, Ragus, Sawiczki, Mierzwa, Blaschke, Halama* uraknak, akik az említett intézményeket képviselik.

Sikeresen felfejlődött az együttműködés az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel is. Fontosnak tartjuk, hogy konferenciáinkon Magyarországot már sok szakember képviselte, akik értékes előadásokat tartottak, mint pl. *dr. Fazekas János, dr. Szalai László, Szintay Miklós, dr. Esztó Péter, Vas László, dr. Füst Antal, dr. Buócz Zoltán, dr. Malárics Viktor, Kiss Csaba és Kovacsics Árpád*.

A teljesség kedvéért megemlítem, hogy sikeresen együttműködünk a Morva-Sziléziai Közettani Egyesülettel, élén *Ivo Černý* professzorral, továbbá az osztravai Bányászati Főiskolával, és a csehországi Ipari és Kereskedelmi Minisztériummal.

Ebben az évben vettük fel a kapcsolatot az EUROMINES Ipari környezetvédelmi bizottságával Brüsszelben.

Úgy véljük, hogy Közép-Európa bányászati és geológiai problémái hasonlóak. A kölcsönös kapcsolat, együttműködés, tapasztalatcsere előkészület az Európai Unióba való belépéshez is.

Annak ellenére, hogy a Szlovák Bányászati Egyesület taglétszáma jelenleg az 1989. évi létszámának csupán a 15%-a, egyre bővülő programjaink és kapcsolataink az egyesület életrealitását bizonyítják.